

CBN-advies 147/2 - Inresultaatsneming van het actuariële rendement van vastrentende effecten

Het koninklijk besluit van 30 december 1991 heeft de wijze waarop het rendement van vastrentende effecten in resultaat moet worden genomen, grondig gewijzigd¹. In zijn gewijzigde vorm bepaalt artikel 27bis van het besluit van 8 oktober 1976 inderdaad dat de opbrengst van effecten verworven vanaf 1 januari 1992 niet langer in resultaat wordt genomen op basis van hun nominale rendement, maar op basis van hun actuariële rendement bij aankoop. Dit actuariële rendement vloeit voort uit het nominale rendement, enerzijds, en het verschil, op de vervaldag, tussen de aanschaffingswaarde en de terugbetalingswaarde van het effect in kwestie, anderzijds. Dit verschil maakt integraal deel uit van het rendement en wordt op geactualiseerde basis gespreid over de resterende looptijd van het effect. Voor elk boekjaar wordt de desbetreffende fractie van dit verschil in resultaat genomen als rente. De tegenwaarde wordt, naargelang van het geval, toegevoegd aan of afgetrokken van de aanschaffingswaarde. In verhouding tot de aldus bepaalde boekwaarde worden dan de te boeken of terug te nemen waardeverminderingen berekend.

Deze regel wordt evenwel op twee punten versoepeld :

- 1° Het actuariële rendement en bijgevolg de aanschaffingswaarde hoeven niet te worden aangepast wanneer het resultaat van de onderneming niet noemenswaardig wordt beïnvloed in vergelijking met de methode waarbij de aanschaffingsprijs wordt gehandhaafd en enkel het nominale rendement in resultaat wordt genomen;
- 2° het verschil tussen aanschaffingswaarde en terugbetalingswaarde mag ook op lineaire in plaats van op geactualiseerde basis pro rata temporis in resultaat worden opgenomen.

Deze wijziging wordt toegelicht en verantwoord in het Verslag aan de Koning dat het bovenvermelde besluit van 30 december 1991 voorafgaat, waarnaar dan ook wordt verwezen.

Het ontwerp van besluit werd onderzocht door de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en daar werd een voorbeeld gegeven van hoe de nieuwe regeling op een jaarrekening moet worden toegepast. Het leek nuttig dit voorbeeld te publiceren en toe te lichten.

Op 20 september 1991 boden volgende twee Staatsleningen, met een vergelijkbare resterende looptijd, hetzelfde actuariële rendement bij aankoop: 9,44 %² :

- de lening 86/94, code 227 - rente 7,60 % betaalbaar op 29.09 verworven tegen 95,34 %
- de lening 85/94, code 224 - rente 11,25 % betaalbaar op 14.05 verworven tegen 103,96 %.

Onder de vroegere regeling zouden beide leningen, met financieel hetzelfde actuariële rendement, zeer uiteenlopende boekhoudkundige resultaten hebben opgeleverd voor de onderneming die ze aankocht.

Voor de eerste lening werd in de resultatenrekening een jaarlijkse rente van 7,60 % geboekt en - tenzij bij vervroegde realisatie of daling van de beursnotering onder de aanschaffingswaarde - een meerwaarde van 4,65 % op het ogenblik van de terugbetaling.

Voor de tweede lening werd in de resultatenrekening een jaarlijkse rente van 11,25 % geboekt alsook een waardevermindering of een realisatieverlies ten belope van 3,96 %, waarvan de tenlasteneming schommelde naargelang van de evolutie van de beursnotering.

In de nieuwe regeling uit het besluit van 30 december 1991 zouden beide leningen, indien aangekocht na 1 januari 1992, in de jaarrekening van de onderneming identieke resultaten opleveren.

Eerste voorbeeld

Aankoop staatsfonds code 227 - 1986-1994 - coupondatum 29/09 - nominale rente = 7,60%

Aankoopdatum = 20/09/91

Nominaal = 100.000, - BEF

Aankoopkoers = 95,34 en GEEN aankoopkosten worden verondersteld

Datum	Aanschaffingswaarde	Actuariële waarde(*)	Actuariële opwaardering	Cumul actuariële opwaardering	Resultatenrekening vóór beurs-correcties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20.09.91	95.340	95.340	-	-	95.340
					i 2.111
31.12.91	95.340	95.660	+ 320	+320	<u>+ 320</u>
					2.432
					i 7.600
31.12.92	95.340	97.100	+ 1.440	+ 1.760	<u>+ 1.440</u>
					9.040
					i 7.600
31.12.93	95.340	98.670	+ 1.570	+ 3.330	<u>+ 1.570</u>
					9.170
					i 5.700
29.09.94	95.340	100.000	+ 1.330	+ 4.660	<u>+ 1.330</u>
					7.030

Beurskoers	Beurskoers-correcties (**)	Boekwaarde na correcties	Totaal resultaten	Ter vergelijking: Resultaten bij behoud v/d oorspronkelijke aanschaffingswaarde (**)
(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
95.340	-	-	-	
96.000	-	95.660	3.431	i 2.111
96.500	- 600	96.500	8.440	i 7.600
99.000	+600	98.670	9.770	i 7.600
				i 5.700
100.000	-	100.000	7.030	Mw + 4.660
				10.360

(*) d.i. de waarde bij actualisatie van de toekomstige inkomstenstroom tegen het actuariële rendement bij aankoop (= 9,44%) verminderd met de gelopen niet vervallen intresten.

(**) Toepassing van artikelen 29, § 2, tweede lid, 31, lid 2-4, 19, lid 6 van het K.B. van 8 oktober 1976.

Tweede voorbeeld

Aankoop staatsfonds code 224 - 1985-1994 - coupondatum 14/05 - nominale rente = 11,25%

Aankoopdatum = 20/09/91

Nominaal = 100.000, - BEF

Aankoopkoers = 103.96 en GEEN aankoopkosten worden verondersteld

Reëel rendement bij aankoop = 9,44%

Datum	Aanschaffingswaarde	Actuariële waarde (*)	Actuariële afwaardering	Cumul actuariële afwaardering	Resultatenrekening vóórbeurscorrecties
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20.09.91	103.960	103.960			i 3.125
31.12.91	103.960	103.570	-390	-390	<u>-390</u>
					2.735
					i 11.250
31.12.92	103.960	102.110	-1.460	-1.850	<u>- 1.460</u>
					9.790
					i 11.250
31.12.93	103.960	100.510	- 1.600	- 3.450	<u>- 1.600</u>
					9.650
					i 3.281
14.05.94	103.960	100.000	- 510	- 3.960	<u>- 510</u>
					2.771

Beurskoers	Beurskoerscorrecties (**)	Boekwaarde na correcties	Totaal resultaten	Ter vergelijking: Resultaten bij behoud v/d oorspronkelijke aanschaffingswaarde (**)
(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
103.960	-	103.960	-	
				i 3.125
104.000	-	103.570	2.735	W.R.-
				3.125
				i 11.250
100.000	- 1.110	101.000	8.680	W.R. - 2.960
				8.290
				i 11.250
100.600	+ 1.100	100.510	10.750	W.R. - 400
				10.850
				i 3.281
100.000	-	100.000	2.771	W.R. - 600
				2.681

(*) d.i. de waarde bij actualisatie van de toekomstige inkomstenstroom tegen het actuariële rendement bij aankoop (= 9,44%) verminderd met de gelopen niet vervallen intresten.

(**) Toepassing van artikelen 29, § 2, tweede lid, 31, lid 2-4, 19, lid 6 van het K.B. van 8 oktober 1976.

1 De wijzigingen aangebracht door art. 4 van het K.B. van 30 december 1991 sluiten aan bij noot 2 in het advies 148/4, Bull. CBN nr. 25.

2 zonder rekening te houden met de aanschaffingskosten.